

PO KOLIKO NAJ PRODAM DELNICE PODJETJA, V KATEREM SEM ZAPOSLEN?

VPRAŠANJE: Sem lastnik delnic, ki sem jih dobil med privatizacijo v podjetju, v katerem sem tudi zaposlen. Večinski lastnik je pokupil večino delnic, ima več kot 99-odstotni delež v podjetju, zdaj pa preostalih nekaj delničarjev stiska, da mu prodamo preostale delnice. Za te delnice ponuja zelo nizko ceno, precej nižjo, kot je bila pred časom, in nižjo tudi od tiste, po kateri je pred leti odkupil večinski delež. Mali delničarji ne vemo, ali naj delnice prodamo po tej ceni ali naj zahtevamo višjo. Koliko so zanj te delnice sploh pomembne? Ali te delnice lastnik mogoče nujno potrebuje in zakaj?

ODGOVOR:

Zakon o gospodarskih družbah že nekaj časa omogoča iztis malih delničarjev (»squeeze-out«), ki v praksi niti ni tako redek pojav, predlaga pa ga lahko družba ali delničarji sami. Zakonodaja tako omogoča imetniku delnic, ki ima v rokah 90 odstotkov osnovnega kapitala družbe (glavni delničar), da preostale (manjšinske delničarje) iztisne iz družbe. Ob iztisu se delnice manjšinskih lastnikov prenesejo na glavnega, in sicer ob plačilu primerne denarne odpravnine. Višino denarne odpravnine določi glavni delničar, ki praviloma upošteva premoženjsko in dobičkovno stanje družbe, primernost višine denarne odpravnine pa pregleda revizor, ki ga imenuje sodišče. Če manjšinski delničar s plačilom ni zadovoljen, lahko pravico poišče po sodni poti, vendar s tem ne prepreči iztisa – sklep skupščine o iztisu ostane veljaven, samo višina odpravnine ni znana. Predlog se vloži v mesecu dni po vpisu sklepa o prenosu delnic malih delničarjev na glavnega. Če je manjšinskim lastnikom ponujena pre nizka odpravnina, lahko na glavnega

delničarja pritisnejo tudi prek medijev, po pomoč v takšnih primerih se lahko zatečejo tudi na Vseslovensko združenje malih delničarjev (VZMD).

PO POMOČ LAHKO TUDI NA VZMD

Predsednik VZMD Kristjan Verbič je prepričan, da se lahko mali delničarji pred oškodovanjem branijo le s povezovanjem. VZMD tako ponuja malim delničarjem, ki jih veliki vse pogostejše iztiskajo iz družb, svoje posredovanje za doseganje višje denarne odpravnine. V preteklosti so tako že dosegli višjo odpravnino oziroma sprožili postopke ob iztisu iz družb Aktiva Invest, TP Portorož, Color, Dinos, SGP Kograd-Igem, Swaty, SCT in Terme 3000. Na VZMD sicer bolj množične primere spremljajo sami, in ko ocenijo, da je ponujena cena občutno prenizka, sprožijo ustrezne postopke. Združenje takrat pozove vse male delničarje, naj podpišejo delniški sporazum in se jim priključijo v prizadevanjih za višjo odpravnino. Vse stroške postopka (analize, postopki pred sodiščem, pogajanja z glavnim delničarjem ...) prevzame VZMD, ob morebitnem

uspehu pa se poplača iz pozitivne razlike. Iztisnjeni mali delničarji Term 3000 bodo tako združenju plačali četrtno dodatno izterjane odpravnine od Save.

IZTIS JE ODSVOJITEV KAPITALA IN JE OBDAVČEN

Zakaj glavni delničar želi celotni nadzor nad družbo? Ker mali delničarji z morebitnimi izpodbojnimi tožbami lahko ovirajo razvoj in okrnijo delovanje družbe. Ko manjšinski delničarji nimajo več niti takšnega deleža, da bi lahko na skupščini blokirali pomembnejše sklepe, se njihov položaj osredotoči na uresničevanje premoženjskih upravičenj v družbi. A pri tem lahko večinski delničar odloči, da se bilančni dobiček uporabi za druge namene, ne pa za razdelitev med delničarje. S tem bi delničarjem ostala samo gola pravica, brez kakršnihkoli koristi, zato je zakonodaja v takšnih primerih predvidela iztis. Povejmo še, da je iztis z nekaj izjemami (privatizacijske delnice in podobno) obdavčen, saj gre za odsvojitev kapitala. Prodajna cena kapitala je pri tem enaka ceni ob iztisu. ■